

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ
УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

ЗАХИСТ ПРАВ ДИТИНИ В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОЇ АГРЕСІЇ

**МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної
конференції**

19 червня 2026 року

**Одеса
2026**

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ

ЗАХИСТ ПРАВ ДИТИНИ
В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОЇ АГРЕСІЇ

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції
19 червня 2026 року

ОДЕСА
2026

УДК 342.7:341.3:364(477)

ОРГКОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ

Голова:

Давиденко В.В., ректор університету, кандидат юридичних наук, доцент

Заступник голови:

Корнієнко М.В., перший проректор університету, доктор юридичних наук, професор

Члени оргкомітету:

Бабчук О.Г., завідувач кафедри психології та педагогіки, кандидат психологічних наук, доцент;

Гугулан Є., завідувач кафедри приватного права Академії «Штефана Великого», Міністерство внутрішніх справ Республіки Молдова, доктор філософії, доцент;

Домброван Н.В., начальник відділу організації наукової діяльності, кандидат юридичних наук, доцент;

Ковальова О.В., професор кафедри адміністративної діяльності поліції, кандидат юридичних наук, доцент;

Матієнко Т.В., професор кафедри психології та педагогіки, кандидат юридичних наук, доцент;

Пасько О.М., професор кафедри психології та педагогіки, доктор юридичних наук, доцент;

Пишна А.Г., завідувач кафедри адміністративної діяльності поліції, кандидат юридичних наук, доцент;

Сухарєва А.О., професор кафедри адміністративної діяльності поліції, кандидат юридичних наук, доцент;

Тетерятник Г.К., завідувачка кафедри кримінального процесу та криміналістики, доктор юридичних наук, професор;

Томіна В.Ю., доцент кафедри адміністративної діяльності поліції, кандидат юридичних наук, доцент.

Статті друкуються в авторському варіанті.

Оргкомітет дозволив собі лише скорочення статей,
які суттєво перевищували пропоновані обсяги.

Захист прав дитини в умовах військової агресії: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, 19 червня 2026 р.). Одеса : ОДУВС, 2026 – 465 с.

Астапова Д. М.

Курсант 202 взводу навчально-наукового інституту
підготовки фахівців для підрозділів кримінальної поліції
Національної поліції України ОДУВС

Науковий керівник:

Морозов Д. А.

професор кафедри оперативно-розшукової діяльності
навчально-наукового інституту підготовки фахівців для
підрозділів кримінальної поліції Національної поліції
України ОДУВС

ВИКОРИСТАННЯ НЕГЛАСНИХ МЕТОДІВ ДЛЯ ВСТАНОВЛЕННЯ МІСЦЕЗНАХОДЖЕННЯ ДІТЕЙ, ПРИМУСОВО ДЕПОРТОВАНИХ КРАЇНОЮ-АГРЕСОРОМ

Безпрецедентними викликами, що постали перед правоохоронною системою України та міжнародною спільнотою внаслідок повномасштабної збройної агресії російської федерації, стали масові воєнні злочини, серед яких чи не найбільш болючим є примусова депортація та переміщення українських дітей на територію рф або тимчасово окуповані території. Захист прав дитини в умовах воєнного стану є пріоритетним завданням держави, що потребує залучення не лише правових, а й спеціальних інструментаріїв для ідентифікації та повернення неповнолітніх громадян [1, с. 696]. Законодавство України, зокрема Закон «Про охорону дитинства», визначає обов'язок держави вживати всіх можливих заходів для розшуку та возз'єднання сімей, які були розділені внаслідок збройного конфлікту [2]. Процес встановлення місцезнаходження депортованих дітей ускладнюється свідомим приховуванням інформації стороною-агресором, зміною персональних даних дітей та їх незаконним усиновленням. У таких умовах традиційні методи міжнародного співробітництва та офіційні запити часто виявляються малоефективними. Країна-агресор свідомо обирає стратегію обструкції, демонструючи вкрай неохоче ставлення до будь-якої взаємодії з міжнародними організаціями. Це актуалізує питання використання можливостей оперативно-розшукової діяльності: гласних та негласних методів отримання інформації. Правовою основою для такої діяльності є Закон України «Про оперативно-розшукову діяльність», який надає відповідним підрозділам повноваження здійснювати пошукові заходи з метою запобігання, виявлення та припинення злочинів, а також розшуку осіб, які зникли безвісти [3]. **Як зазначають В. С. Бондар та Д. А. Морозов, «негласні слідчі (розшукові) дії становлять систему передбачених законом заходів, що здійснюються уповноваженими суб'єктами з метою отримання інформації про злочинну діяльність та осіб, причетних до неї, у спосіб, який виключає розголошення факту їх проведення» [8].** Це особливо важливо в умовах розшуку депортованих дітей, коли відкриті механізми отримання інформації часто є неефективними або заблокованими державою-агресором.

Специфіка використання негласних методів у контексті депортації полягає у необхідності інтеграції правоохоронних зусиль із сучасними цифровими технологіями та аналітичними інструментами. Оскільки країна-агресор використовує складну систему логістики для переміщення дітей, встановлення їхнього шляху потребує моніторингу відкритих джерел інформації (OSINT), аналізу соціальних мереж та використання негласних засобів отримання цифрових слідів. Важливим аспектом є взаємодія з Координаційним штабом з питань захисту прав дітей, діяльність якого забезпечує збір та обмін даними про дітей, які були незаконно вивезені, що дозволяє оперативно-розшуковим підрозділам фокусувати свої зусилля на конкретних регіонах чи установах країни-агресора [4]. Методологія дослідження перебування українських дітей під контролем держави-агресора вказує на системний характер політики рф щодо асиміляції та знищення ідентичності депортованих. Використання негласних методів дозволяє отримувати інформацію про стан здоров'я, умови утримання та фактичну геолокацію дітей у місцях їхнього тимчасового чи постійного перебування. Складання детальних профілів переміщених осіб за допомогою спеціальних технічних засобів є критичним для формування доказової бази у міжнародних судових інстанціях та планування операцій з їхнього повернення. У цьому контексті особлива увага приділяється захисту інформації, адже будь-яке розголошення методів розшуку може зашкодити безпеці дитини. Інформаційні довідки Дослідницької служби Верховної Ради України підкреслюють, що розшук депортованих дітей вимагає не лише внутрішньодержавних зусиль, а й активного залучення механізмів Інтерполу та інших міжнародних поліцейських організацій, де негласне співробітництво відіграє ключову роль [5, с. 6]. Спеціальні суб'єкти розшуку використовують негласні методи у тому числі технічне проникнення в інформаційні системи агресора для верифікації списків дітей. Це дозволяє виявити невідповідності між офіційними даними рф та реальним станом справ, що є основою для дипломатичного тиску та правового реагування.

Особливого значення набуває питання документування злочинів. Негласні методи дозволяють не лише знайти дитину, а й зафіксувати ланцюжок осіб, відповідальних за її незаконне переміщення. Це включає ідентифікацію водіїв, супроводжуючого персоналу, керівників дитячих закладів у рф та посадових осіб, які підписують накази про депортацію. Збір такої інформації в межах оперативно-розшукових справ є основою для подальшого притягнення до кримінальної відповідальності щодо воєнних злочинців. Таким чином, негласні методи стають інструментом забезпечення невідворотності покарання за грубе порушення міжнародного гуманітарного права.

Додатково слід розглянути аспекти психологічного впливу депортації, що потребує специфічного підходу під час проведення розшукових заходів. Методологія вивчення стану дітей [6] вказує на глибоку травматизацію, що ускладнює процес ідентифікації через можливу відмову дитини від спілкування або змінену свідомість під впливом пропаганди. Негласні методи у цьому випадку повинні включати спостереження за персоналом закладів, де перебувають діти, для оцінки психологічного клімату та виявлення прихованих

загроз. Захист прав дітей в умовах воєнного стану [7] передбачає не лише фізичне повернення, а й забезпечення правової допомоги на кожному етапі оперативної розробки. Роль цифрової криміналістики в установленні місцезнаходження дітей є вирішальною. Аналіз великих масивів даних, отриманих з відкритих та закритих джерел, дозволяє будувати предиктивні моделі переміщення депортованих. Використання геопросторової розвідки у поєднанні з негласними методами дозволяє верифікувати супутникові знімки об'єктів, де можуть перебувати діти, порівнюючи їх з оперативною інформацією "з поля". Це мінімізує ризики помилкових дій та підвищує точність планування гуманітарних місій [5, с. 7]. Юридичний аналіз підтверджує, що застосування негласних методів розшуку щодо дітей має відбуватися при суворому дотриманні балансу між інтересами слідства та правами людини. Будь-які отримані дані мають бути легалізовані у встановленому законом порядку для їх використання в національних судах або Міжнародному кримінальному суді. Таким чином, діяльність правоохоронних органів України у сфері розшуку депортованих дітей стає частиною глобальної системи правосуддя, спрямованої на ліквідацію наслідків агресії.

Важливо також звернути увагу на специфіку роботи з батьками та законними представниками дітей. Негласне супроводження контактів, що намагаються встановити родичі з депортованими дітьми через засоби зв'язку, дозволяє безпечно отримувати актуальні координати. Це вимагає високої кваліфікації оперативних співробітників та використання засобів шифрування, щоб запобігти перехопленню інформації ворогом [3]. Координація цих процесів здійснюється в межах державної політики, що постійно оновлюється відповідно до нових викликів [4].

На завершення, комплексне використання негласних методів у поєднанні з міжнародною співпрацею та суворим дотриманням законодавства про охорону дитинства [2] є єдиним дієвим шляхом до відновлення справедливості. Кожен випадок розшуку - це унікальна операція, що потребує індивідуального підходу, наукового обґрунтування та високого рівня технічного забезпечення. Держава повинна продовжувати інвестувати в розвиток спеціальних розшукових технологій для захисту майбутнього нації - її дітей.

ЛІТЕРАТУРА:

Сірант М. М., Маркін С. І. Захист прав дитини в умовах воєнного стану // Юридичний науковий електронний журнал. 2024. № 2. С. 738–741. DOI: 10.32782/2524-0374/2024-2/172. URL: https://lsej.org.ua/2_2024/174.pdf

Про охорону дитинства : Закон України від 26.04.2001 № 2402-III // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2402-14>

Про оперативно-розшукову діяльність : Закон України від 18.02.1992 № 2135-XII // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2135-12>

Деякі питання захисту дітей, депортованих або примусово переміщених у зв'язку із збройною агресією Російської Федерації проти України : Постанова

Кабінету Міністрів України; Порядок, Склад колегіального органу від 29.10.2024 № 1240 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1240-2024-%D0%BF>

Інформаційна довідка щодо захисту прав дітей в умовах воєнних дій в Україні / Дослідницька служба Верховної Ради України. Київ, 2025. 12 с. URL: <https://research.rada.gov.ua/uploads/documents/33673.pdf>

Піроженко Т., Гавриш Н., Омельченко Я., Рашевська К. Методологія вивчення впливу перебування українських дітей під контролем держави-агресора. Київ, 2025. 161 с. URL: <https://krymbezpravil.org.ua/analytics/metodolohiia-vyvchennia-vplyvu-perebuvannia-ukrainskykh-ditey-pid-kontrolem-derzhavy-ahresora/>

Наливайко Л. Р., Грицай І. О., Оганісян Ц. В. Захист прав дітей в умовах воєнного стану : зб. нормат.-прав. актів / уклад.: Л. Р. Наливайко, І. О. Грицай, Ц. В. Оганісян. Дніпро : ДДУВС, 2025. 452с..URL: <https://er.dduvs.edu.ua/bitstream>

Бондар В. С., Морозов Д. А. Класифікація негласних слідчих (розшукових) дій: питання практичного застосування. *Публічне право*. 2025. № 2. DOI: <https://doi.org/10.32782/pyuv.v2.2025.26>

Барба В. Є.

доктор філософії,

викладач кафедри адміністративно-правових дисциплін

Одеського державного університету внутрішніх справ

ПСИХОЛОГІЧНІ НАСЛІДКИ ВІЙСЬКОВОЇ АГРЕСІЇ ДЛЯ ДІТЕЙ РІЗНИХ ВІКОВИХ ГРУП

Військова агресія є одним із найпотужніших психотравмуючих чинників, що суттєво впливає на психічний розвиток дітей та підлітків. Воєнні дії супроводжуються постійною загрозою життю та здоров'ю, вимушеним переміщенням, втратою близьких людей, руйнуванням звичного способу життя, зміною соціального оточення та переживанням невизначеності майбутнього. Унаслідок цього значно зростає ризик виникнення різноманітних психологічних проблем, які можуть негативно впливати на емоційний стан, поведінку, навчальну діяльність і загальний розвиток дитини [1].

Дитинство є надзвичайно важливим періодом формування особистості, під час якого закладаються основи психічного здоров'я, емоційної стійкості та соціальної компетентності. Будь-які масштабні кризові події можуть порушувати природний процес розвитку, однак війна належить до найбільш травматичних чинників, оскільки поєднує фізичну небезпеку, психологічний стрес та соціальні втрати. Саме тому проблема вивчення психологічних наслідків військової агресії для дітей різного віку є одним із пріоритетних напрямів сучасної психологічної науки та практики [2].

Сучасні дослідження свідчать, що наслідки військової агресії для дітей є багатовимірними та залежать від віку, індивідуальних особливостей,

Наукове видання

**ЗАХИСТ ПРАВ ДИТИНИ В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОЇ АГРЕСІЇ.
МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції**

м. Одеса, 19 червня 2026 року

Підп. до друку 18.06.2026. Формат 60x84/16.
Папір офсетний. Гарнітура Times.
Ум.-друк.арк 26,16. Обл.-вид. арк. 31,04
Надруковано з готового оригінал-макета
Редакційно-видавничий відділ
Одеського державного університету внутрішніх справ
м. Одеса, вул. Успенська, 1
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДП №3507 від 25.06.2009